

Čl. 124. Sve škole i drugi zavodi za obrazovanje stoje pod nadzorom državne vlasti.

To je sve. Narod se ne može obrazovati časlovcima, psaltirima, molitvama (pa ma svu Bibliju naučio napamet). Narod ne mogu učiti: soldati u ostavci, đaci i praktikanti koji nisu mogli nigde „da naprave karijeru“, bogoslovi, itd. Narodu treba stvarnog znanja. Za to treba obrazovanih ljudi, treba sredstava. Ali najpre narod mora da jede, pa da se uči. Pri ovakvoj skupoj državnoj sistemi ostaje li narodu sredstava da izdržava valjane škole? Ne samo da ne ostaje, već narod ne može ni decu da odvaja (jer mu je nuždan radnik u kući), i mora pandurima da se nateruje inače bi škole bile prazne. Kako da se tome pomogne? Neka se svedu troškovi oko državne uprave na polovinu (to je minimum ukoliko se mogu skratiti, a mogu još više — o tome se može načiniti tačan predračun), pa će biti sredstava da se deca vaspitaju ne samo besplatno, već na trošak celog naroda. Neka se ukine jedna žandarmerija, koja ništa ne radi po Beogradu ma što kvari vilice od zevanja zverajući nad kime će da „izvrši vlast“, tj. koga će od građana da mune u rebra, pa će se uštedeti preko 20.000 d., a to je dovoljno da se podigne najbolja zemljodelska škola, koja je narodu nužna kao nasušni hleb. To bi bile reforme korisne po narod, ali takve su reforme u osnovu protivne svim načelima što se izriču u ustavu, a iz toga se može zaključiti kakve će biti iduće reforme vladine.

Mi rekosmo jednom da mi ništa ne polažemo na fraze pa ma kako one lepe i primamljive bile. Takva je fraza: „Zakon je najviša volja“. Šta se sadrži u zakonu, to je glavno. Tog smo se načela mi držali pri ocenjivanju ustava. Sam po sebi ustav nije ništa već mrtva hartija. Ono što mu daje života i smisla to su one ustanove koje on jamči narodu, a tek ustanove donose narodu dobro ili zlo. Mi sad imamo građu da ukratko rečemo naš sud o današnjem stanju u Srbiji.

Ujamčava li današnji ustav neophodne uslove za razvitak naroda? Ne! — mi to možemo reći sa punom svešću. Svi oni uslovi koji su bili uzrok narodne patnje i narodnog nezadovoljstva, ostali su onakvi isti, nisu ni za dlaku promenjeni. Birokratska sistema ostala je nedirnuta. Mogućnost da se povtoravaju ona ista nasilja kao i prede — takva je ista. Razlika je samo ta što se sve to prede nazivalo „nezakonito“, a sada je to sve uzakonjeno unapred. „Isti uzroci vuku iste posledice“. Dok prođe prvi potres radosti što se topčiderska katastrofa svršila samo strahom, narod će se brzo uveriti